

OHRANJANJE AVTOHTONIH SORT ČEBULE ZA BOLJŠO SAMOOSKRBO

*Božidar Hudoklin, dipl. inž. zoot.
Grm Novo mesto-center biotehnike in turizma
Kmetijska šola Grm in biotehniška gimnazija
Leskovec pri Krškem, 25. 5. 2024*

UVOD

GLOBALNI PROBLEM – podnebne spremembe in prehranska varnost.

Cilji trajnostnega razvoja – ODPRAVA LAKOTE

Podcilji:

- zagotoviti trajnostno pridelavo hrano,*
- ohraniti gensko raznovrstnost semena,*
- odporni načini kmetovanja.*

AVTOHTONE SORTE KULTURNIH RASTLIN!!!

Seme - začetek življenja rastline.

IZZIV – pridelati seme avtohtonih rastlin

Odločili smo se za čebulo.

V Sloveniji so v sortno listo vpisane 4 avtohtone sorte čebule: belokranjka, ptujska rdeča, tera, račanka.

PRIDELAVA SEMENA ČEBULE

V Sloveniji s čebulo nismo samooskrbni.

Premalo pozornosti pridelavi in oskrbi s semenskim materialom zlasti avtohtonih sort.

Avtohtone sorte so pomembne za izboljševanje gojenih rastlin (žlahtnjenje) in so bistvenega pomena za prilagajanje kmetovanja nepredvidljivim spremembam v okolju.

PRIDELAVA SEMENA ČEBULE

KMETIJSKA ŠOLA GRM IN BIOTEHNIŠKA GIMNAZIJA

IZOBRAŽEVALNI PROGRAMI:

- vrtnar (SPI)*
- hortikulturni tehnik (PTI)*

TEORIJA + PRAKSA: spoznavanje rastlin od semena do končnega pridelka

INFRASTRUKTURA: rastlinjaki, njivske površine (pokrite, nepokrite)

PRIDELAVA SEMENA ČEBULE

- *Šolsko posestvo – tržna pridelava zelenjave.*
- *V tržno pridelavo zelenjave so vključeni tudi dijaki.*
- *V ponudbi tudi čebula.*
- *Hibridne sorte.*
- *Večja tržna pridelava – prevelika konkurenca na trgu.*
- *V pridelavo vključimo avtohtone sorte čebule: belokranjka, raška čebula.*

PRIDELAVA SEMENA AVTOHTONE SORTE BELOKRANJKA

TEREN – čebule semenice

Potek dela:

- *sajenje v rastlinjak*
- *oskrba rastlin*
- *pridelava semena*
- *sušenje semena*
- *vzgoja sadik*
- *presajanje na prosto*
- *pridelava čebule*

Rezultat:

- izenačena sorta,*
- kupci s ponudbo avtohtone sorte zelo zadovoljni.*

(Vir:
https://lokalno.svet24.si/2014/04/20/114241/clanek/DL_Gribeljska_cebula_se_ne_da_Nekdaj_le_zbul_zdaj_belokranjka/
, 7. 5. 2024)

PRIDELAVA SEMENA IN SELEKCIJA RAŠKE ČEBULE

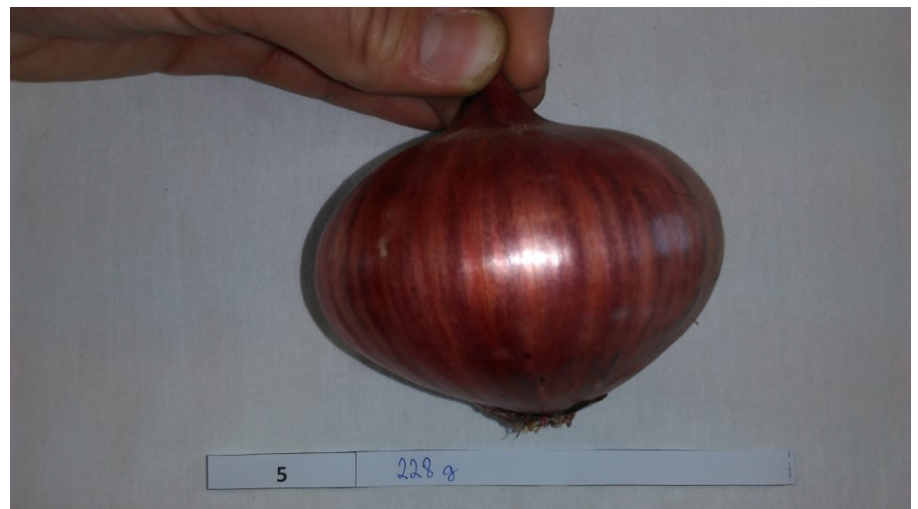
Raška čebula še ni bila vpisana v sortno listo.

TEREN: čebule - semenice (3 različne kmetije)

Prve ugotovitve:

- sorta je zelo neizenačena – potrebno je izboljšanje,*
- katero lastnost bomo ohranjali?*

OBLIKA AMFORE.

Opis značilnosti raške čebule:

- je rdeča,*
- malce ploščata,*
- razmeroma debela,*
- zgodnja čebula.*

POTEK SELEKCIJE RAŠKE ČEBULE

Selekcija je večletno delo.

Selekcijski cikel pri čebuli traja dve leti.

V selekcijo je vključenih 110 čebul.

- *Sajenje semen v rastlinjak.*
- *Postavitev opore in prekrivka ter oskrba.*

- *Pobiranje, sušenje in označevanje semena (ločeno vsaka čebula zase).*
- *Spomladi seme posejemo v setvene plošče.*

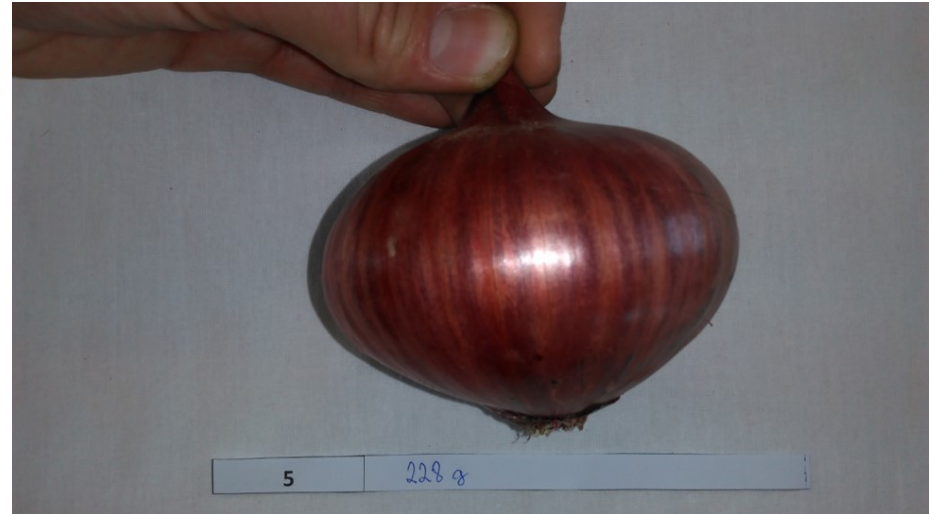
- *Presajanje sadik na njivo.*
- *Označevanje čebul.*
- *Opazovanje.*
- *Oskrba.*
- *Izvajanje negativne selekcije.*

- *Pobiranje čebule.*
- *Sušenje čebule.*
- *Označevanje čebul.*

- *Natančen pregled posameznih linij.*
- *Tehtanje.*

- *Od 110 semenic izberemo 11 najbolj izenačenih vzorcev.*
- *Od odbranih 11 vzorcev izberemo 10 čebul in jih ločeno posadimo.*

- *Postavitev opore in prekrivke.*
- *Oskrba nasada.*

- *Pobiranje dozorelih cvetov.*
- *Sušenje cvetov in shranjevanje semena.*
- *1/2 semena po vzorcu posejemo.*
- *1/2 semena po vzorcu shranimo (kontrola).*

- *Pobiranje čebule ločeno po vzorcih.*
- *Tehtanje in pregled vzorcev.*
- *Odberemo 3 vzorce.*

ZAKLJUČEK

- *V selekcijo vključenih veliko dijakov.*
- *Naučili so se pridelati seme in ohraniti avtohtono sorto.*
- *Spoznali so pomen avtohtonih sort.*
- *Spoznali so pomen prehranske neodvisnosti in samooskrbe.*
- *Zadali nov izziv – obuditi še kakšno pozabljeno avtohtono sorto.*

HVALA ZA POZORNOST!

Božidar HUDOKLIN, dipl. inž. zoot.

Grm Novo mesto – center biotehnike in turizma,

Kmetijska šola Grm in biotehniška gimnazija

e-mail: bozidar.hudoklin@grm-nm.si

telefon: 031/304-633